

M**K****B****T****Á****J****É****K****O****Z****T****A****T****Ó**

KÖZGYŰLÉS

2021. május 7.

**2021. a Barlangok és
Karsztok Nemzetközi Éve**

**PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK**

2021.

január-február-március-április

MEGHÍVÓ

a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

2021. május 7-én 14:30 órakor,

tervezetten a Budapest II. Szépvölgyi út 162. alatt (Pál-völgyi-kőfejtő) tartandó

2021. évi rendes közgyűlésére

Napirend:

1. Elnöki megnyitó, megemlékezések, köszöntések (Hegedűs Gyula)
2. Szavazatszámláló bizottság és jegyzőkönyv hitelesítők megválasztása
3. Döntés társulati kitüntetések odaítéléséről (Érembizottság)
4. MKBT beszámolók
 - a. 2020. évi főtitkári beszámoló (Kosztra Barbara)
 - b. 2020. évi közhasznúsági jelentés és éves pénzügyi beszámoló (Kosztra Barbara)
 - c. A Felügyelőbizottság beszámolója (Dr Csepregi István)
 - d. Döntés beszámolók elfogadásáról
5. Karszt és Barlang Alapítvány beszámolója (Dr Leél-Őssy Szabolcs)
6. 2021. évi munkaterv és költségvetési terv, határozathozatal az elfogadásról
7. A barlangászat alapvető etikai, valamint szakmai szabályai („etikai kódex”) elfogadása
8. Alapszabály módosítás
9. Tagdíj
10. Egyebek
11. Elnöki zárszó

Határozatképtelenség esetén a közgyűlés változatlan napirenddel 15:00 órakor kerül megtartásra és a megjelentek számától függetlenül határozatképes.

A közgyűlésen azon rendes tagok szavazhatnak, akik a 2021-as tagdíjat befizették, illetve akik tagdíjmaradásukat legkésőbb 2021. május 3-ig rendezik. Az utoljára 2020 előtt fizető tagoknak a tagdíjbefizetés mellé kitöltött és aláírt belépési nyilatkozatot kell leadniuk.

A közgyűlésen szavazni személyesen vagy meghatalmazott útján lehet. A kitöltött és aláírt [meghatalmazást](#) (a nyomtatvány a www.barlang.hu Dokumentumtárban is megtalálható), legkésőbb 2021. május 3-ig kérjük eljuttatni a Titkárságra levélben vagy szkennelve, elektronikus úton. Egy személy legfeljebb öt másik tagot képviselhet meghatalmazottként.

A tárgyalandó dokumentumok (beszámoló, munkaterv, határozati javaslatok) a Társulat honlapján (www.barlang.hu), illetve a Titkárságon lesznek elérhetők, legkésőbb a Közgyűlés előtt 15 nappal.

A társulati kitüntetésekre jelöléseket (indoklással) postai úton a Társulat címére vagy az info@barlang.hu címre várjuk 2021. április 17-ig. A kitüntetések novemberben a Barlangkutatók Szabályár Péter Szakmai Találkozásán adjuk át, a közgyűlésen csak odaítélésükről döntünk.

A közgyűlés időpontja és helyszíne az aktuális járványügyi intézkedések függvényében változhat, ezzel kapcsolatban a honlapunkon (www.barlang.hu) és egyéb megszokott kommunikációs csatornáinkon nyújtunk tájékoztatást. A közgyűlésen az aktuális járványügyi előírások betartása (pl. maszkviselés, távolságtartás) kötelező.

Budapest, 2021. március 31.

Hegedűs Gyula sk.
elnök

TÁRSULATI HÍREK, FELHÍVÁSOK

2020. szeptember-decemberi Tájékoztató - helyesbítés

Előző lapszámunkban hibásan jelent meg újonnan megválasztott tiszteletbeli tagunk, Madarasné Benedek Anikó neve. Az érintettől ez úton is elnézést kérünk!

Valamint a Továbbjutás a Pócsa-kői-víznyelőbarlangban című cikkben tévesen szerepel, hogy a barlang vize a Meteor-forrásban jelenik meg.

Helyesen: Vecsem – forrásban.

Titkárság

A Barlangnap – elmarad / elhalasztva

Sajnálattal tájékoztatjuk a kedves Tagságot, hogy a 2021. évi Barlangnap a jelenleg hatályos rendeletek szerint nem tartható meg, a jövőbe látás képességét pedig (még) nem birtokoljuk, így fájó szívvel le kellett mondanunk. Joggal merülhet fel a kérdés a kedves olvasóban, hogy akkor a közgyűlést mégis hogyan tarthatjuk meg? Nos, borítékolhatóan sehogy, de jogszabályi kötelességünk a közhasznúsági beszámoló határidőre való benyújtása, amit viszont előbb a közgyűlésnek el kell fogadnia. Amíg rendeletben nem módosítják e május 31-i határidőt (tavaly így volt), addig a most érvényben lévő szabályok szerint kell eljárunk.

Nekünk is elégünk van a bezártságból, mi is szeretnénk találkozni a barátainkkal, ezért amint erre lehetőség adódik majd, a Barlangnap egyik kedvelt elemével, egy fergeteges bulival szeretnénk oldani a kedves Tagságban felgyűlt feszültséget. Reményeik szerint ősszel a Barlangnapot is pótolni tudjuk valamilyen formában.

Titkárság

Tagdíjfizetési tudnivalók

A tavalyi év sokunk számára lelkileg és anyagiilag is megterhelő volt. A Társulat sem került könnyebb helyzetbe: a kiadásaink a postai díjak és a bérleti díj emelkedése miatt folyamatosan küsznek felfelé, ezért idén különösen örömmel vesszük megtisztelő támogatásaitokat. A tagság erkölcsi és anyagi támogatása (akár a tagdíj megfizetésével is) fontos számunkra, ezért külön köszönjük, hogy idén is velünk tartasz!

Az évi rendes tagdíj 6000 Ft, a gyermek (0-14 éves korig) 300 Ft, az ifjúsági (14-18 éves) 3000 Ft, a nyugdíjas, nappali tagozatos diák és a GYES-en, GYED-en lévő tagok részére évi 3500 Ft. Tiszteleti tagjainknak az éves tagdíj 600 Ft. Kedvezményes tagdíjfizetést abban az esetben válasszatok, ha a kedvezményre jogosító állapot (nyugdíjas, nappali tagozatos diák, GYES/GYED) legalább az év felében fennáll, és azt kérésre igazolni tudjátok. A gyermek tagságnak feltétele legalább egy közeli hozzátartozó (szülő, nagyszülő, gondviselő, testvér) érvényes tagsága.

A tagdíjat lehet személyesen az irodában (készpénzzel), vagy átutalással fizetni. A Társulat számlaszáma: 10200830-32310384-00000000 (K&H Bank), a másodlagos azonosító az adószámunk, mely minden kimenő e-mail alján megtalálható. Az utalás közleményébe minden esetben írjátok be, hogy tagdíj 2021, és szükség esetén a neveket is. Ha csoportosan fizettek, írjátok meg a Titkárság címére (mkbtiroda@gmail.com) a névsort, és hogy ki milyen típusú tagdíjat fizet. Aki csekken szeretné rendezni a tagdíját, annak kérésre (telefonon vagy e-mailben) a csekket postán megküldjük.

Titkárság

Plasztik kártya

Az idei évtől a szokásos laminált helyett plasztik tagkártyát bocsátunk ki, melyet ezentúl évente hologramos érvényesítő matricával látunk el. A kártya gyártásához szükséges adatok: név, születési hely és idő, valamint egy legalább 3,3x4,5 cm-es (413x531 pixel felbontású) fénykép, melyet kérünk levélben (elektronikus vagy postai) megküldeni, a név feltüntetésével a file-névben vagy a fénykép hátulján,

A személyes adatokat az adatkezelési jogszabályoknak megfelelően gyűjtjük és tároljuk, ezért kértük be minden tagunktól az adatkezelési nyilatkozatot. Ennek hiányában a továbbiakban nem tudjuk nyilvántartani a személyes adatokat, így kártyát sem készíthetünk.

A plasztikkártyát várhatóan június közepétől vehetitek majd át. Amennyiben ennél hamarabb van szükséged a kártyára, jelezd, és készítünk számodra ideiglenes laminált tagkártyát!

Titkárság

Az osztrák VÖH/VAVÖ tagkártyák átvehetők

A tagkártyákat kérésre postázzuk, illetve az irodában személyesen átvehetők. A biztosítás a kártya felmutatása nélkül is érvényes, az alábbi kötvényszámra való

hivatkozással: E663122744. A tagsággal járó egyéb kedvezmények (belépők, szállás) igénybevételéhez azonban általában fel kell mutatni.

Titkárság

Továbbra is javasolt az elektronikus ügyintézés

A járványhelyzetre való tekintettel az ügyintézés elsődlegesen telefonon, e-mailben és levélben bonyolítjuk. Bár nekem is nagyon hiányoznak már a közösségi élmények, a személyes ügyintézés továbbra is csak indokolt esetben javasoljuk. A pandémia aktuális állapotától függ, hogy az irodai ügyeletet épp megtartjuk-e, ezért érdemes előtte jelezni a jöveteli szándékot. Mivel az irodát nem lehet szellőztetni, az ügyintézés a bejáratnál intézzük. Kérek mindenkit, hogy érkezéskor a terápiás bejáratnál csengessen, mert a barlang jelenleg nem látogatható, terápia nem folyik, így az épület mindig zárva van!

ELÉRHETŐSÉGEINK:

Telefon: +36 70 8811 477

E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Honlap: www.barlang.hu

Adószámunk: 19815802-1-41

Köblös Gabriella ügyvezető titkár

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK

Barlangok és Karsztok Nemzetközi Éve 2021

A karsztokkal kapcsolatban talán a barlangok és a különleges felszíni formák, tájképek a legismertebbek. Noha kontinenseink mintegy 20 %-a karszt terület, sajnos nagyon kevesen tudják, hogy ezek az emberiség számára milyen jelentős értéket képviselnek. E területeknek köszönhető többek között:

- kulturális örökségünk számos felbecsülhetetlen értékű helyszíne;
- a rovar-, különösen a szúnyogirtásban jelentős szerepet betöltő denevérek kiemelten fontos élőhelye;
- a Föld népessége 10 %-ának ivóvíz ellátása;
- évente több tízmilliárd dollár bevétel az idegenforgalom révén;
- az éghajlatváltozásról, az ásványkincsekről, a vizekről, és – meglepő módon - az élet más bolygókön történő kereséséről szóló egyedülálló tudományos ismeretek megszerzésének lehetősége.

A barlangok és a karsztok azonban fokozottan érzékenyek a szennyezésre. Mivel a barlangok a felszín alatt húzódnak, és a karsztjelenségek jelentős része is itt, rejtve

zajlik, nehéz megismerni és megérteni azokat, emiatt ki vannak téve a túlzott használatnak, pusztításnak, szennyezésnek és a helytelen kezelésnek.

A Barlangok és Karsztok Nemzetközi Éve (International Year of Cave and Karst - IYCK) egy olyan világméretű projekt, amelynek legfőbb célkitűzése, hogy minél több emberrel megismertesse ezeket a kritikus fontosságú és sokfelé megtalálható természeti erőforrásokat. A rendezvénysorozatot a barlangok és a karsztok feltárására, tanulmányozására és védelmére létrejött, 55 tagországból álló nemzetközi szervezet, a Nemzetközi Barlangtani Unió (Union Internationale de Spéléologie - UIS) szervezi, melyben világszerte több mint 100 nemzeti és nemzetközi szervezet - hazánkban a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat - a partnere. Ezek a szervezetek oktató és szórakoztató lehetőségeket teremtve igyekeznek a barlangokkal és a karsztokkal kapcsolatos ismeretek bővítésére.

Az UIS a nyitőünnepséget eredetileg az UNESCO párizsi székházába tervezte, de a pandémia közbeszólt, ezért az 2021. január 26-án a virtuális térben került sor. Az esemény rögzítésre került, a szervezet hivatalos Youtube csatornáján megtekinthető: <https://www.youtube.com/channel/UCzSiErLj5x6viNbVAdchDvA>.

A Nemzetközi Év tervezett programjairól a következő helyen lehet tájékozódni: <http://iyck2021.org/index.php/events/>.

Reméljük, hogy minél többen csatlakoznak a Barlangok és Karsztok Nemzetközi Éve programjaihoz, hogy megismerjék e titokzatos földalatti világot!

További hasznos linkek:

<http://iyck2021.org/>

<https://www.facebook.com/uisspeleo>

<https://twitter.com/uisspeleo>

<https://www.instagram.com/uisspeleo/>

<http://uis-speleo.org/>

www.barlang.hu

*Hegedűs Gyula
a Nemzetközi Barlangtani Unió titkára*

A Barlangok és Karsztok Nemzetközi Éve 2021 hivatalos videója

Azt hiszem, illetve szeretném azt hinni, hogy körünkben nem kell magyaráznom, hogy - mind biológiai, mind geológiai értelemben - mennyire fontos tényező a víz, és hogy tisztaságának megőrzése elképzelhetetlen a karsztok megőrzése nélkül. E hármass együttállás apropóján fogadjátok szeretettel a Nemzetközi Év hivatalos videóját, immáron magyar felirattal, mely Youtube csatornánkon az alábbi linken tekinthető meg: <https://youtu.be/Zc9ktKpPUmM>.

A fordítást Marton Ádám készítette (köszönjük neki!) és Köblös Gabriella lektorálta. Nézzétek örömmel (a képek különösen jól esnek ezekben a barlanginséges időkben), és osszátok meg barátaitokkal, ismerőseitekkel, hogy azok is bepillantást nyerhessenek az általunk annyira szeretett világba, akik még soha nem jutottak el oda.

Köblös Gabriella

18. Nemzetközi Barlangtani Kongresszus - halasztva

A COVID helyzet kissé összekeverte a rendezvények szervezési lehetőségeit és nincs ez másképp a 2021. július 25. – augusztus 1. közötti időre Franciaországba tervezett 18. Nemzetközi Barlangtani Kongresszussal (International Congress of Speleology – ICS) sem. Az már biztos, hogy a szervezők nem szeretnék virtuális formában megtartani, ezért inkább elhalasztják. A mostani tervek szerint a Nemzetközi Év meghosszabbításra kerül 2022-ben is (legalább annak nyaráig, de elképzelhető, hogy egész az év végéig), a Kongresszus, mint fő rendezvény pedig jövő nyáron kerül megrendezésre 2022. július 24-31 között. A már befizetett részvételi díjak 100 %-ban visszatérítésre kerülnek vagy érvényesek maradnak (kívánság szerint) a jövő évi időpontra.

Ennél részletesebb információkat a következő honlapon találtak francia, angol, spanyol, német, illetve olasz nyelveken:

<https://uis2021.speleos.fr/infos/inscriptions-au-congres/>

Amint bővebbet és pontosabbat fogok tudni, haladéktalanul tájékoztatlak benneteket.

Hegedűs Gyula elnök

Karstological School 2021 - ONLINE

A nagy hagyományokkal bíró, lassan három évtizede minden évben megrendezett nemzetközi konferencia tavaly a járvány miatt elmaradt. Az idei év júniusában sem számíthatunk még a teljes nyitásra, ezért a szervezők a virtuális térbe helyezték át a 28. Nemzetközi Karsztkutató Iskolát, mely megőrizte a tavalyi tematikát is: Regionális karsztkutató – helyi és általános vonatkozások. Az absztraktok beküldési határideje április 15, regisztrálni április 30-ig lehet, maga a konferencia a szokásos időpontban, június 14-18-ig lesz. Az eseményről bővebb tájékoztatást a hivatalos weblapon olvashattok: <https://iks.zrc-sazu.si/en/prijava/>.

Az online forma miatt a regisztrációs díj mindössze 25 Euro, így most azok is kipróbálhatják, aki eddig a költségek miatt nem akartak belevágni. Sajnos, így a remek kirándulások, az esti sörözések, az izgalmas, szép vagy éppen gyümölcsöző személyes találkozások kimaradnak, de a színvonalas szakmai előadásokra azért így is számíthatunk.

Köblös Gabriella

Fogel Péter felhívása

Néhány évtizede több ígéretes kutatási pontot is találtunk, amelyek azóta is várják lelkes feltáróikat. A következőkben ezekről szeretném tájékoztatni a tisztelt tagságot. Érdemes volna újra szemügyre venni ezeket a pontokat.

A pilis-hegyi Kápolna-barlang feltárását végeztük, melynek során három (cseppköves) termet sikerült feltárni. Barlangi ősember nyomait is tapasztaltuk. Technikai okok miatt a kutatás egy darabig szünetelt, majd a további feltárást a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesület folytatta, akik támogatnák az esetleges érdeklődőket.

A Solymári-ördöglyuk folytatása is sejthető az alatta húzódó bányából. A legmélyebb pontján lehetett hallani a csille mozgását. Pluhár István a bányában dolgozván talált

egy részt, ahonnan tovább folytatódhat a barlang. Ezt kb. 200 méter hosszan feltárva három, egyenként 12 nm-es termet is talált. A helyszínt a Jakucs László Barlangkutató csoport kutatta, melynek megszűnése után a kutatások sem folytatódtak.

Fogel Péter

Kőbe zárt világok

A Magyarhoni Földtani Társulat rövidfilm-sorozata a társadalom szélesebb rétegei és a döntéshozók számára mutatja be a földtudományok megkerülhetetlen szerepét a járvány utáni gazdasági, társadalmi fellendülésben. Az epizódokat egyenként töltik fel Youtube csatornájukra, mely a honlapjukon keresztül is elérhető (<https://foldtan.hu/hu/kisfilmek>). A kínálat tehát folyamatosan bővül, természetesen a már megjelent részek bármikor megtekinthetők.

Vincze Péter, Köblös Gabriella

Kárpát-medencei természettudományi verseny

Április 15-ig még lehet regisztrálni (ingyenesen!) a **magyar nyelven tanuló Kárpát-medencei középiskolások háromfős csapatainak** a FÖCIK (Földtudományi Civil Szervezetek Közössége, köztük a Magyar Földrajzi Társaság és a Magyarhoni Földtani Társulat és az MKBT) természettudományi versenyére.

A verseny három online fordulójában és a személyes jelenlétet igénylő Kárpát-medencei döntőben a versenyzőknek feladatlapot kell megoldaniuk a versenykiírásban megadott források és szakirodalom, illetve a középiskolai ismeretanyag alapján, a 4. fordulón pedig kisfilmet készítenek. Témakörök:

1. Kő kövön megmarad (belső erők, földtan, földtörténet, geofizika és bányászat stb.)
2. Nemcsak térkép e táj (térképészet, geoinformatika, tájföldrajz, a külső erők felszínformálása, barlangok stb.)
3. Az időjárólástól a klímaváltozásig (légköri jelenségek, meteorológia, klimatológia, vízrajz, földrajzi övezetesség stb.)
4. A filmkészítés A Kárpát-medence csodás tájai témakörhöz kapcsolódik.

A részletes versenykiírást itt olvashatjátok: <https://www.focik.hu/versenykiiras/>.

Köblös Gabriella

BESZÁMOLÓK

Itt a te cikked is állhatna

Szeretjük a kalandokat, érdekességeket. Szeretünk olvasni róla. Ha olyat láttál, éltél át, amit szívesen megosztanál másokkal is, írd le, hogy megírassuk! Nem kell, hogy világgraszoló legyen, hétköznapi emberek vagyunk 😊.

Titkárság

BARLANGKUTATÁS

Noha ezen oldalakon elsősorban feltáró kutatásról olvashattok, a tudományos vizsgálatok is szélesebb érdeklődésre tarthatnak számot, ezért a jövőben szívesen szemlélnénk mások eredményit is. Örülnénk, ha a cikkajánló mellé pár mondatban magyarul is megfogalmaznátok munkátok lényegét.

Amikor a barlangkutatás a laborban folytatódik

Mi barlangászok valamennyien ismerjük a cseppköveket, mint barlangjaink érzékeny, védendő legfőbb díszét. Szerény mértékben a Dunántúlon is elő-előfordulnak (nem beszélve a Tapolcai-medence környékének csodáiról), a Bükkben már jóval több van (lásd Hajnóczy, Szt. István stb.) belőlük, de a Gömör-tornai-karszt barlangjai a leggazdagabbak cseppkövekben.

Ezért választottuk vizsgálataink terepéül ezt a karsztvidéket - no, meg azért, mert az Aggteleki Nemzeti Parkban messzemenően támogatják munkánkat. Gruber Péterék minden segítséget megadtak hozzá: köszönet érte!

A cseppkövekről az iskolában a tanfolyamokon is azt tanultuk, hogy a szén-dioxid tartalmú, enyhén szénvsavas víz a fedő kőzeten átszivároghatva karbonát tartalomra tesz szert, amit a barlangba érve, a szén-dioxid eltávozásának (szaknyelven szólva: a kigázosodásnak) kapcsán már nem tud oldatban tartani, és különböző megindul a cseppkő képződés.

Ez az igaz magyarázat teljesen szervesen folyamatról beszél. Mi a barlangokban az élővilágot a denevérekre, esetleg pókokra és egyéb ízeltlábúakra szoktuk szűkíteni - "szerencsések" találkozhattak már borzzal, pelével is.

Általában eszünkbe sem jut, hogy sokkal apróbb "élőlények": baktériumok is nagy mennyiségben előfordulnak a barlangokban. És, hogy ezeknek fontos szerepük lehet a formakincs (a cseppkövek kialakításában?)

Azt hiszem, ez az új (és most már bizonyított) elképzelés sokakat meglep. Mindenesetre nagy tekintélyű, lektorált nyugati szaklapok is sorban hozzák ezt az eredményünket, tehát a szakemberek széles körben elfogadják.

Ez egy újabb érv mellett, hogy ne fogdossuk a cseppköveket, különösen ne a fejlődő részeket! Nem a fertőzés veszély miatt (az nincs, ezek teljesen ártalmatlan bacik), hanem a kiválások védelmében. Sajnos, sok a rossz tapasztalat, mindannyian láthatjuk az értelmetlen módon, fölöslegesen összefogdosott-összetaposott-összeszározott cseppköveket!

Ne szégyelljünk rászólni azokra az erős kisebbségben lévő társainkra, akik nem foglalkoznak a természetvédelem eme szeletével! Hiszen mindannyiunk rossz hírét keltik.

Leél-Össy Szabolcs

Bár Szabolcsék több helyszínen is dolgoznak - az ő fő kutatási területe a Budai-hegység - a tudományos eredmények szempontjából legtermékenyebb régió mégis

Aggtelek. A cikkeiket Demény Attila szokta formába önteni, s akadémikusként ő biztosítja a műszereket és az anyagi háttérrel is, precízen összefogja a projekteket, fesszíti az időbeosztást. Az alapötlet felvetése, a minta és a konkrét helyszín kiválasztása, az engedélyeztetés, a barlangi munka Szabolcs reszortja, újabban Berentés Ágnes segítségével.

Alább következnek egy kis ízelítő eredményes együttműködésük aggteleki gyümölcseiből. A cikkek angol nyelven jelentek meg, többnyire rangos nemzetközi folyóiratokban, de a magyar kiadású *Acta Geologica Hungarica*-ban is publikáltak. A publikációkat itt a forrás megjelölése nélkül soroljuk fel, de a szerzők a cikkeket kérésre az érdeklődőknek teljes terjedelemben megküldik.

Mid-Holocene climate conditions, and moisture source variations based on H, C and O isotope compositions of speleothems in Hungary (2013)

Recrystallization-induced oxygen isotope changes in inclusion-hosted water of speleothems – Paleoclimatological implications (2016)

Formation of amorphous calcium carbonate in caves and its implications for speleothem research (2016)

Stable isotope compositions of speleothems from the last interglacial – Spatial patterns of climate fluctuations in Europe (2017)

Recently forming stalagmites from the Baradla Cave and their suitability assessment for climate–proxy relationships (2017)

Middle-Bronze Age humidity and temperature variations and societal changes in East-Central Europe (2017)

Speleothem stable isotope records for east-central Europe: resampling sedimentary proxy records to obtain evenly spaced time series with spectral guidance (2018)

Cave monitoring in the Béke and Baradla caves (Northeastern Hungary): Implications for the conditions for the formation cave carbonates (2018)

North Atlantic influences on climate conditions in East-Central Europe in the late Holocene reflected by flowstone compositions (2019)

Middle Bronze Age humidity and temperature variations, and societal changes in East-Central Europe (2019)

Cave bacteria-induced amorphous calcium carbonate formation (2020)

Holocene hydrological changes in Europe and the role of the North Atlantic ocean circulation from a speleothem perspective (2021)

Paleotemperature reconstructions using speleothem fluid inclusion (2021)

Bacterial and abiogenic carbonates formed in caves—no vital effect on clumped isotope compositions (2021)

Leél-Össy Szabolcs és Köblös Gabriella

NEKROLÓG

Pelikán Pál

1945 - 2020

Pelikán Pál 1945. január 25-én született Budapesten. Pasaréten és annak tágabb környezetében nőtt fel, általános iskolába a Fenyves utcába, majd az Ürömi útra, végül a Lajos utcába járt. 1959–1963-ig a Móricz Zsigmond Gimnázium tanulója volt.

Érettségi után került a Magyar Állami Földtani Intézetbe, melynek (beleértve nyugdíjas éveit is) megszakítás nélkül 57 éven át volt a munkatársa. Eközben 1964-től (részben sorkatonasága alatt) levelező tagozaton elvégezte a Szabó József Geológiai Technikumot, majd 1979-ben egyéni levelezőként geológus diplomát szerzett az ELTE TTK-n.

A MÁFI-n belül először a Geokémiai Osztályon dolgozott, ezután vitte magával Böjtösné Varrók Kornélia az újjászerveződő Észak-magyarországi Osztályra, melynek hamarosan megkerülhetetlen s nélkülözhetetlen tagja lett. A Bükk 1975–1978 közötti földtani reambulációjában konkrétan nem vett részt, feladata az akkortájt induló Országos Alapszelvény Program bükki részének koordinálása és feldolgozása volt. Így került szorosabb kapcsolatba Fülöp Józseffal, és maradhatott a térképezés ellehetetlenülése után is a Bükkben. Itt lényegében szabad keze volt annak fejében, hogy munkájának gyümölcse nagy részben a „Magyarország földtana. Paleozoikum II.” c. könyvben, nem a saját neve alatt jelent meg. Azok még ilyen idők voltak.

Az Aggtelek–Rudabányai-hegység térképezésének sikeres megvalósulása után, melyet végig hasznos tanácsokkal segített, 1986-tól újraindulhatott a Bükk szisztematikus földtani térképezése is. Ekkorra ugyanis részben neki, részben Csontos Lászlónak köszönhetően rengeteg új adat gyűlt össze a hegység földtanáról, és ezekre alapozva egymásnak sokszor ellentmondó értelmezések születtek. A földtani felvételezés közte, Gulácsi Zoltán és Less György között oszlott meg, miközben Velledits Felicitász is fontos szelvényeket dolgozott fel, de a Bükk egészét elsősorban Pelikán Pál tudta áttekinteni. A terület nagysága, a Bükk bonyolultsága és az adathalmaz komplexitása miatt az 1986–1993 közötti időszakban meglehetősen kevés publikáció született, és részben emiatt a MÁFI időközben kinevezett új igazgatója, Gaál Gábor 1993-ban leállította a hegyvidékek, köztük a Bükk földtani térképezését is.

A helyzetet mentendő, a Dunántúli-középhegységben dolgozó kollégák Budai Tamás vezetésével vitaülést szerveztek 1994 végén a Földtani Társulatban „Szükség van-e hegyvidéki térképezésre?” címmel, amivel a bükki térképezésnek kaparták ki a

gesztenyét. Kaptak ugyanis egy lehetőséget, hogy a meglévő adatok alapján (akkorra már a terület bő 2/3-a újra lett térképezve) három hónap alatt összeállítsák a Bükk 1:25 000-es léptékű földtani térképét. Az összerajzolt alkotás annyira elnyerte Gaál Gábor tetszését, hogy engedélyezte a munka befejezését. Ennek köszönhetően először az 1:50 000-es léptékű földtani térkép jelent meg 2002-ben, majd 2005-ben a földtani magyarázó is, mely egyértelműen Pelikán Pál tudományos életművének csúcsa.

Bár érdeklődésének középpontjában a Bükk földtana volt (minden képződménye foglalkoztatta), de az országban mélyült összes fúrásról tudott adatot. Rengeteg kőzetminta és vékonycsiszolat volt a birtokában, és mindig elő tudott kapni egy épp fontosat. Nagyon sokat kirándult csak úgy a szabad idejében, és mindig volt valami újszerű megfigyelése, amivel sikerült egy megfeneklett problémát kicsit másként meglátni s ezzel elindulni egy megoldás felé vezető úton. Pályafutásának vége felé nagyon szívesen és önzetlenül segített a fiatal kollégáknak. Budai-hegységi csatangelésainak eredményei Karádi Viktorral írt, utolsó megjelent publikációjukban olvashatók.

Amellett, hogy a szakmában kimeríthetetlen ötlettárral és dokumentációval rendelkezett, szívesen hallgatta nagy, komolyzenei lemezgyűjteménye darabjait (főleg Mozartot szerette), érdekelte a történelem, illetve minden, ami körülötte volt. Erdő-mező virágait nála jobban nem ismerte senki, különösen szívesen lestük el tőle a földtani térképezéshez feltétlenül szükséges növényzeti ismereteket.

Hivatalosan 42 évet töltött az Intézetben, 2005-ben ment nyugdíjba. Valójában, amíg csak tudott, bejárt, követte a szakirodalmat, illetve segítette a hozzá forduló kollégákat hasznos megfigyeléseivel, adatokkal, tanácsokkal. A „Budapest geokalauza” c. kötet sok feladatot adott számára, amit már beteg, de a tőle megszokott vehemenciával önzetlenül végzett.

Generációjának emblemikus személyisége volt, mindenki ismerte. Felkészült, mindig vitakész, terepen pótolhatatlan, alapos ember. Magánéletéről nem sokat tudunk. Két kicsi gyermekét néha a terepi szezonra magával hozta a Bükkbe, hogy a hegység az ő életük részévé is váljon.

A koronavírus okozta felfordulás előtt ment el, szinte még fel sem fogtuk, olyanira élő a jelenléte még most is. Várjuk, hogy feltűnjön a folyosón, hogy megálljon felettünk munka közben, mint oly sokszor a múltban... Annyi mindent elmulasztottunk megkérdezni tőle, és ezek a kérdések most már örökre megválaszolatlanok maradnak.

Pelikán Pali, „aki mindent tud”, Isten veled!

Less György - Szentpétery Ildikó

dr. Ivan Račko
1957 Pozsony - 2021
Németporuba

Mély fájdalommal telve, szomorúan búcsúzunk barlangkutató, hegyimentő és barlangimentő társunktól, aki 63 éves korában hosszas és hősiiesen viselt betegség után itt hagyott minket.

Iván barátunk tanulmányai során megszerezte a Természet Tudományok doktora címet.

Kezdetben a deményfai (Demenova) Szabadság-barlangban túravezetőként, később barlangigazgatóként dolgozott, majd főigazgatói állást töltött be a Szlovákiai Barlangok Igazgatóságánál.

1982-ben a hegyi mentőszolgálat -HZS- önkéntese lett. 1999-ben a HZS akkori vezetője, Iván Gálfi ajánlására Jasna

községben az Alacsony-Tátrai Hegyimentő Szolgálat Északi Központjának kapitánya lett. 2003-tól a HZS Képző Központban dolgozott, ahol megalakította a HZS Barlangi Mentő Csoportot, és megalapozta a szlovákiai professzionális barlangi mentést. A HZS Szakszervezetének elnökeként keményen védte a hegyi- és barlangi mentők érdekeit a hatóságok felé is.

Iván a nyolcvanas években többször járt Magyarországon, és részt vett egy József-hegyi kutatótáborban is.

Mi, magyarországi barlangi mentők több szlovák és lengyel gyakorlaton dolgoztunk együtt vele. Kapcsolatunk mindig több mint baráti volt.

Bár 2015-ben súlyos betegséget diagnosztizáltak nála, továbbra is részt vett a mentésekben és a gyakorlatokon. Felépülése érdekében sokat sportolt: kerékpározott, síelt, lovagolt és a western sportlövészetet is megkedvelte. Ha csak tehetette, járta a természetet, sokat gombászott.

Élete végéig Németporuba (Závazná poruba) községben élt, ahol barátai dísz sorfalak között kísérték őt utolsó útjára.

Isten nyugosztaljon, kedves barát és kolléga!

Adamkó Péter

Speleo Sport árlista 2021

„Profi” Cordura overall 26 500 Ft

Standard overall cordura foltozással: 23 500 Ft

Hobby overall: 20 500 Ft.

Műnyúl: 13 500 Ft.

Műnyúlra tépőzárazható cserélhető betétes térdvédő: 4 200 Ft.

Szoszos bag, kicsi: 3 000 Ft.

Bag 40L: 8 800 Ft.

Bag 80L: 11 000 Ft.

Petzl Stop: 31 880 Ft.

Croll: 13 750 Ft.

Vertex: 22 800 Ft.

Edelrid Ultra Light: 15 500 Ft.

Tikka XP: 13 750 Ft.

Nagy: 3 200 Ft.

Bag 60L: 9 800 Ft

Expedíciós bag: 13 500 Ft

Pantin: 14 260 Ft

Ascension: 14 670 Ft

Elia: 18 100 Ft

Myo: 23 210 Ft

Camp sisak: 10 300 Ft

Alpinworker sisak: 5 500 Ft

(Új termék! hevederkosaras gyári lámpatartóval)

Fenix HP 12: max 900 lumen Ára: 22 100 Ft

Fenix HP 25R 1000 lumen, akksival, töltővel: 25 000 Ft

Fenix HP 30R: max 1750 lumen, akksival, töltővel: 42 000 Ft

Elérhetőség: www.speleo.hu

1094. Bp. Balázs Béla u.30.

06 20 367 6964,

06 1 785 9551

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pustaszeri út 35.

Tel.: +36-70/8811-477- E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Szerkesztő: Kosztra Barbara, Köblös Gabriella, Felelős kiadó: Hegedűs Gyula

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Elektronikus adathordozón érkező anyagokat tudunk fogadni.

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest, Pusztaszeri út 35.
1025